

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 650/2015-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Martou Gahérovou, Grösslingová 58, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 77/2005 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 495/2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júna 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Martou Gahérovou, Grösslingová 58, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 77/2005 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 495/2013 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení navrhovateľa je účastníkom konania o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy vedeného okresným súdom pod sp. zn. 16 C 77/2005. Proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 16 C 77/2005 z 2. mája 2013 podal odporca odvolanie. Vec bola predložená krajskému súdu na rozhodnutie 29. októbra 2013.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem podrobného prehľadu procesných úkonov okresného súdu a krajského súdu uvádza:

«... v postupe Okresného súdu Bratislava II možno vidieť zbytočné prieťahy v konaní spočívajúce:

1. v robení neefektívnych, nehospodárnych a nekvalitných úkonov v období od 12. 9. 2005 (od vyhlásenia 1. rozsudku súdu prvého stupňa) do 02. 02. 2007 (do vrátenia veci odvolacím súdom), hneď na prvom pojednávaní súd prvého stupňa vydal nekvalitné rozhodnutie vo veci samej, ktoré zadalo príčinu odvolacieho súdu na jeho zrušenie; neefektívnosť postupu okresného súdu je opísaná aj v odôvodnení zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu zo dňa 22. 12. 2006, v ktorom rozhodujúcou výhradou pre zrušenie rozsudku okresného súdu bola nepreskúmateľnosť rozhodnutia, a nesprávny postup súdu prvého stupňa keď bez náležitého prejednanja veci rozhodol;

2. v pomalej, nesústredenej činnosti a v nekvalitných úkonoch v období od 8. 6. 2009 (od vyhlásenia 2. rozsudku súdu prvého stupňa) do 27. 03. 2012 (do vrátenia veci odvolacím súdom), súd prvého stupňa vyhlásil rozsudok vo veci samej druhý v poradí, ktorý bol nekvalitný jednak z dôvodu, že súd prvého stupňa nerozhodol o celom navrhovanom petite, z tohto dôvodu súd prvého stupňa dňa 21. 1. 2010 vyhlásil doplňujúci rozsudok, čo mu trvalo 6 mesiacov od podania môjho návrhu na doplnenie, naviac písomné vyhotovenie tohto doplňujúceho rozsudku obsahovalo zrejme chyby v písaní, preto súd prvého stupňa opravoval doplňujúci rozsudok opravným uznesením zo dňa 8. 4. 2010; rozhodnutie súdu prvého stupňa vo veci samej bolo tiež nekvalitné z dôvodu, že opätovne zadalo príčinu odvolacieho súdu na jeho zrušenie;

3. v nesústredenom postupe a v robení nehospodárnych a nekvalitných úkonov v období od 25. 06. 2013 (od doručenia písomného vyhotovenia rozsudku 3. v poradí) do 29. 10. 2013 kedy vec napadla na krajský súd, súd prvého stupňa pri písomnom vyhotovení rozsudku č. I. 509 postupoval opäť nesústredene, rozsudok obsahoval v druhom výroku zrejmu nesprávnosť, nakoľko v ňom uviedol, že „... porušil právo odporcu na ochranu osobnosti“, preto súd prvého stupňa opravoval rozsudok opravným uznesením zo dňa 01. 07. 2013, ktoré mi bolo doručené 17. 7. 2013; ďalej súd prvého stupňa dňa 1. 7. 2013 vydal uznesenie, ktorým mi uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie, hoci zo súdneho spisu je zrejmé, že súdny poplatok za odvolanie som už raz zaplatil dňa 7. 12. 2005, preto som bol nútený podať voči nezákonnému rozhodnutiu odvolanie, na základe, ktorého dňa 26. 7. 2013 súd prvého stupňa svoje nezákonné rozhodnutie o uložení povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie zrušil. Moje vyjadrenie k odvolaniu žalovaného som podal dňa 19. 8. 2013, súd prvého stupňa až po uplynutí dvoch mesiacov predložil spis odvolaciemu súdu.»

Podľa názoru sťažovateľa:

„V konaní Krajského súdu v Bratislave ako súdu odvolacieho možno vidieť zbytočné prieťahy v konaní spočívajúce v jeho nečinnosti od 29. 10. 2013 do dnes, t. j. od napadnutia veci krajskému súdu je krajský súd nečinný pod dobu viac ako jeden rok a osem mesiacov nevykonal žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu o odvolaniach účastníkov konania vo veci

samej, okrem uznesenia zo dňa 28. 11. 2014, ktorým odvolací súd potvrdil opravné uznesenie súdu prvého stupňa je odvolací súd úplne nečinný. Vzhľadom na charakter sporu - ochrana osobnosti a celkovú dobu sporu - 10 rokov, krajský súd v zmysle jeho vyjadrenia k sťažnosti na prieťahy, ani nepovažuje za potrebné vo veci urýchlene konať a nedáva mi ani žiadnu istotu, že v krátkej dobe vo veci samej krajský súd rozhodne.

Vyššie uvedený postup súdu prvého stupňa a nečinnosť odvolacieho súdu znemožnila rýchlu a účinnú ochranu práv, ako má na mysli ust. § 6 O. s. p.“

V súvislosti so žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € sťažovateľ uvádza: „V tomto prípade všeobecné súdy spôsobili také zbytočné prieťahy v konaní, že ich už nemožno inak ako satisfakciou napraviť. Ako žalobca sa domáham ochrany mojej osobnosti a po 10 rokoch od začatia konania sa nemôžem dočkať právoplatného rozhodnutia vo veci... Vec mala a má pre mňa natoľko osobitý význam, pretože zásahom žalovaného - ktorý zásah naviac stále trvá - sa cítim dotknutý na mojich osobnostných právach; žalovaný zasiahol do môjho súkromia, znížil moju česť, vážnosť a dôstojnosť v spoločnosti tým, že neoprávnene zverejnil moje meno a dátum narodenia ako kandidáta tajnej spolupráce a agenta s kryciami menami [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v registračných protokoloch agentúrnych a operatívnych zväzkoch Krajskej správy Zboru národnej bezpečnosti v Bratislave, Správa Štátnej bezpečnosti, pod registračným číslom [REDAKOVANÉ] na internetovej stránke žalovaného, preto povaha prejednávanej veci (ochrana osobnosti) si vyžaduje osobitnú rýchlosť konania, a teda ak sa vykonáva s oneskorením, tak priamo ohrozuje právo na súdnu ochranu vo svojej podstate.“

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 77/2005 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 495/2013 porušené bolo.

Krajskému súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 495/2013 sa prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 20.000,- Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava II a Krajský súd v Bratislave povinný spoločne a nerozdielne vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 355,73 Eur, ktorú je Okresný súd Bratislava II a Krajský súd v Bratislave povinný spoločne a nerozdielne vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ namieta, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 77/2005 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 495/2013 došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje a vychádza z judikatúry

Európskeho súdu pre ľudské práva k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno ich namietané porušenie posudzovať v rámci predbežného prerokovania sťažnosti spoločne.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom okresného súdu

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva sťažovateľom označenými orgánmi verejnej moci (v posudzovanom prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom okresného súdu, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Navyše zjavná neopodstatnenosť sťažnosti, prostredníctvom ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už príslušný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 223/2010).

Ústavný súd v súvislosti s prípravou predbežného prerokovania sťažnosti zistil, že okresný súd v napadnutom konaní rozhodol rozsudkom sp. zn. 16 C 77/2005 z 2. mája 2013. Tento rozsudok napadol odporca v zákonnej lehote odvolaní. V čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu (24. júna 2015) už teda okresný súd vo veci meritórne rozhodol a spis bol už mimo jeho dispozície, pretože ho 29. októbra 2013 predložil krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní odporcu.

Zo zistení ústavného súdu teda vyplýva, že okresný súd v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už vo veci meritórne rozhodol, a preto v tomto čase už nemohol porušovať základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ani právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákon o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom krajského súdu

Na účely preskúmania opodstatnenosti tejto časti sťažnosti si ústavný súd vyžiadal súdny spis krajského súdu sp. zn. 2 Co 495/2013 a požiadal predsedu krajského súdu o vyjadrenie k sťažnosti.

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 3410/15 z 21. septembra 2015 poukazuje na stanovisko predsedníčky senátu 2Co, v ktorom sa okrem iného uvádza: *„Z obsahu súdneho spisu sp. zn. 2Co/495/2013 (sp. zn. 16 C/77/2005) nepochybne vyplýva, že ide po skutkovej a právnej stránke o veľmi náročnú vec; ale aj z ďalšieho dôvodu, a síce, že súd prvého stupňa rozhodol rozsudkom už tretíkrát po zrušení predchádzajúcich dvoch rozsudkov odvolacím súdom, ale aj v dôsledku viacerých zmien návrhu na začatie konania navrhovateľom so súhlasom súdu.*

V súčasnosti po dôslednom preštudovaní spisu, naštudovaní judikatúry a zákonov všetkými členmi senátu 2Co, pripravuje odvolací súd vec sp. zn. 2 Co/495/2013 na rozhodnutie vo štvrtom štvrtroku 2015.“

V súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, z ktorej vyplýva, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prieťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

Vychádzajúc zo sťažnosti sťažovateľa a z vyžiadaného spisového materiálu všeobecných súdov, ústavný súd konštatuje, že v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci ide o konanie prebiehajúce na krajskom súde, ktoré do dňa predbežného prerokovania sťažnosti ústavným súdom trvá takmer dva roky. Ústavný súd poukazuje na to, že krajský súd vo veci koná ako súd odvolací, úlohou ktorého je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto krajský súd spravidla nevykonáva vo veci procesné úkony (§ 213 Občianskeho súdneho poriadku) ani nie je povinný nariadiť pojednávanie (§ 214 Občianskeho súdneho poriadku). To však nevyhnutne neznamená, že odvolací súd je v odvolacom konaní nečinný a koná neefektívne (III. ÚS 216/2015, II. ÚS 596/2015). Ústavný súd nespochybňuje tvrdenie sťažovateľa, že krajský súd mohol v namietanom konaní postupovať aj efektívnejšie, napriek tomu ale zastáva názor, že prieťahy v postupe krajského súdu nemožno v konkrétnych okolnostiach posudzovanej

veci kvalifikovať ako zbytočné prietahy, a teda porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že postup krajského súdu v namietanom konaní nie je poznamenaný prietahmi takej intenzity, že by ich bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto ju v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

Nad rámec tohto rozhodnutia ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v prípade, ak krajský súd bude v ďalšom priebehu namietaného konania nečinný, resp. bude konať neefektívne, odmietnutie sťažnosti nebráni tomu, aby sa sťažovateľ opätovne uchádzal prostredníctvom sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o ochranu svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2015